MOGUĆNOST ULAGANJA U NEPOLJOPRIVREDNE DJELATNOSTI NA OBITELJSKIM GOSPODARSTVIMA RURALNOG PODRUČJA KVARNERA

Stojčić, Luka

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of agriculture / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:597062

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek

Repository / Repozitorij:

Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek - Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek

zir.nsk.hr

Image not found or type unknown

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

POLJOPRIVREDNI FAKULTET

Luka Stojčić

Preddiplomski studij smjera Agroekonomika

MOGUĆNOST ULAGANJA U NEPOLJOPRIVREDNE DJELATNOSTI NA OBITELJSKIM GOSPODARSTVIMA RURALNOG PODRUČJA KVARNERA

Završni rad

Osijek, 2015.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

POLJOPRIVREDNI FAKULTET

Luka Stojčić

Preddiplomski studij smjera Agroekonomika

MOGUĆNOST ULAGANJA U NEPOLJOPRIVREDNE DJELATNOSTI NA OBITELJSKIM GOSPODARSTVIMA RURALNOG PODRUČJA KVARNERA

Završni rad

1. Doc.dr.sc. Tihana Sudarić, predsjednik
2. Prof.dr.sc. Krunoslav Zmaić, mentor
3. Doc.dr.sc. Snježana Tolić, član

Osijek, 2015

Sadržaj

1 UVOD ... 1

2 KVARNER ... 2

2.1 Geografska lokacija i administrativna podjela ... 2

2.2 Klima ... 3

2.3 Stanovništvo ... 3

2.4 Gospodarstvo ... 4

2.5 Ruralni predio Kvarnera ... 4

3 MOGUĆNOST ULAGANJA U NEPOLJOPRIVREDE DJELATNOSTI ... 6

3.1 Ruralni turizam ... 6

4 ZNAČAJ INSTITUCIJA U RAZVOJU RURALNIH DJELOVA KVARNERA ... 9

4.1 Strukturni i investicijski fondovi Europske Unije ... 9

4.2 Lokalna Akcijska Grupa (LAG) ... 11

4.2.1 LAG Vinodol ... 12

4.2.2 LEADER ... 13

4.3 Ministarstvo Poljoprivrede, Ministarstvo Regionalnog razvoja i fondova Europske unije, Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Agronet ... 15

5 PRIMJER METODE CASE STUDY – KUĆE KAMENE d.o.o. ... 16

5.1 Tržište ... 17

5.2 Promidžba i plasman na tržište ... 17

5.3 Financije i troškovi ... 18

5.4 Planovi za budućnost ... 18

5.5 SWOT analiza ... 19

6 ZAKLJUČAK ... 20

7 POPIS LITERATURE ... 21

8 SAŽETAK ... 23

9 SUMMARY ... 24

10 POPIS SLIKA ... 25

11 POPIS TABLICA ... 25

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA ... 26

1 UVOD

Područje Kvarnera jedno je od turistički najrazvijenijih područja Republike Hrvatske. Uz turizam razvijena je i industrija, prije svega u najvećem gradu regije Rijeci. Poljoprivreda, kao privredna grana, slabije je razvijena i koncentrirana je u ruralnim predjelima regije, prije svega na kvarnerskim otocima i priobalnom zaleđu. To su manja obiteljska gospodarstva, a pretežito se radi o vinogradarskoj, maslinarskoj i stočarskoj proizvodnji.

Cilj ovog rada je pobliže se upoznati sa stanjem na terenu, u smislu organizacije poljoprivrene proizvodnje, načinima kako se poljoprivredna proizvodnja može uklopiti u najbitniju privrednu granu regije, te, u konačnici, kako se ruralni predio Kvarnera može valorizirati u nepoljoprivrednim djelatnostima na obiteljskim gospodarstvima. U dijelu rada naglasak će biti stavljen i na mogućnosti financiranja projekata kroz fondove Europske Unije.

Slika 1: Satelitska snimka Kvarnera (www.istramet.com)

2 KVARNER

2.1 Geografska lokacija i administrativna podjela

Kvarnersko primorje ili Kvarner područje je koje se nalazi na sjeverozapadu Republike Hrvatske. Pripada jadranskoj regiji, a obuhvaća prostor Kvarnerskog zaljeva, rubnih djelova istočne Istre (do Brseča), opatijskog primorja sa zaleđem, grad Rijeku i njezino zaleđe, vinodolsko primorje sa zaleđem sve do Karlobaga, te kvarnerske otoke. Sa kopnene strane priodnu granicu čine planinski masivi Velebit (prema Lici), Mala Kapela (prema Gorskom kotaru) i Ćićarija (prema Sloveniji i Istri).

Administrativnom podjelom Hrvatske na županije, od 1993. područje Kvarnera je ponešto suženo, te se njime više ne smatraju Gradovi Senj i Karlobag (Ličko-senjska županija), te Otok Pag sa svojim arhipelagom (Ličko-senjska i Zadarska županija). Samo područje Kvarnera, od 1993. pripada Primorsko-goranskoj županiji sa sjedištem u Gradu Rijeci.

Primorsko-goranska županija, kako i samo ime kaže, ima svoju primorsku i svoju kopnenu, goransku, komponentu. Uže područje Kvarnera obuhvaća upravo ovaj primorski dio Primorsko-goranske županije. To je područje od Grada Novog Vinodolskog na istoku do mjesta Brseč na zapadu (Općina Mošćenička Draga), te otoke Rab, Cres, Lošinj i Krk sa pripadajućim arhipelazima. Županija obuhvaća prostor od 3.588 km² (oko 6.3% površine Hrvatske).

Slika 2: Primorsko-goranska Županija (https://hr.wikipedia.org/wiki/Primorsko-goranska_%C5%BEupanija)

Regiju karakterizira odlična povezanost sa unutrašnjim dijelom Hrvatske autocestom A6 prema Zagreb od kojega je Rijeka, kao središte, udaljena tek 170 kilometara. Dužobalnom cestom poznatom kao i Jadranska magistrala, koja prolazi uz sve važnije prioblane gradove Hrvatske, Kvarner je povezan sa Istrom i Dalmacijom. Preko graničnog prijelaza Rupa koji se nalazi tek 15 kilometara sjeverno od Rijeke, Kvarner je povezan sa zapadnom Eurpom. Trst je na 60 kilometara od Rijeke, Ljubljana na 120 kilometara. Specifičnost regije je da sa na 550 – 600 kilometara nalaze veliki broj snažnim ekonomskih i političkih središta i glavnih gradova svojih regija i država. To su Milano, München, Beč, Budimpešta, Beograd, ali i naš Dubrovnik. Željeznicom je Kvarner spojen sa u dva pravca, prema Zagreb i prema Ljubljani, dok se međunarodna zračna luka nalazi kraj Omišlja, na samom početku otoka Krka. Luka Rijeka najveća je trgovačka luka u Hrvatskoj, ali i polazište brodova za kvarnerske otoke. Otok Krk spojen je sa kopnom Krčkim mostom do kojega vodi riječka zaobilaznica, a otoci Rab i Cres su sa kopnom i otokom Krkom povezani trajektnim putem.

2.2 Klima

Kvaner se nalazi na sjecištu mediteranske i submediteranske klime. Na svojim rubnim djelovima pada pod utjecaj planinske klime koja karakterizira područje Gorskog Kotara. Klimu Kvarnera karakteriziraju duga i topla ljeta i blage, ali kišovite zime. U hladnijem dijelu godine pušu dva tipična vjetra. Hladna i suha bura sa Velebita koja zna bit i orkanskih udara, dok jugo sa mora nosi kišu. U ljetnom dijelu godine puše maestral koji ljetne vrućine čini podnošljivijima. Prosječne temperature za Rijeku, kao središte Kvarnera su 13,8 °C (godišnja), 5,6 °C (siječanj) i 23,3 °C (srpanj). Godišnje u 86 dana s padalinama ukupno padne 1529mm padalina. Snijeg na Kvarneru pada rijetko, češće dakako, u priobalnom zaleđu.

2.3 Stanovništvo

Primorsko-goranska županija ima populaciju od tek nešto manje od 300 000 stanovnika (296 195) što je oko 7% populacije Republike Hrvatske. Od tog broja na područje Gorskog kotara koji se ne smatra Kvarnerom otpada 10% ili oko 30 000 stanovnika. To nas ostavlja sa približno 260 000 stanovnika na samom području Kvarnera. Grad Rijeka, kao najveći grad i centar regije prometno je i gospodarsko središte Kvarnera i same županije, te broji

128 624 stanovnika. To čini polovicu ukupnog stanovništa Kvarnera, a ostatak živi u 10 gradova (Cres, Mali Lošinj, Rab, Krk, Novi Vinodolski, Crikvenica, Kraljevica, Bakar, Kastav, Opatija) i 16 općina (Vinodolska, Kostrena, Jelenje, Čavle, Viškovo, Klana, Matulji, Lovran, Mošćenička Draga, Omišalj, Dobrinj, Malinska-Dubašnica, Punat, Vrbnik, Baška, Lopar). Četiri grada i sedam općina se nalaze na otocima, dok su ostali uz na kopnu, uz more ili u zaleđu. Samo područje grada Rijeke u potpunosti je urbano, dok ostali gradovi i općine na Kvarneru imaju i urbani i ruralni predio.

2.4 Gospodarstvo

Područje Kvarnera sa može promatrati isključivo kroz gospodarstvo Primorsko-goranske županije. Prema podacima Hrvatske gospodarske komore glavne privredne grane su bile trgovina (38% prihoda) i prerađivačka industrija (18% prihoda). Prema podacima iz 2006. poljoprivreda je bila zastupljena sa tek 0,32% prihoda županije. Za usporedbu, na državnoj razini je prihod od poljoprivrede bio 2,23%.

Ako promatramo ostatak Kvarnera bez svojeg regionalnog središta Rijeke, kao temeljna gospodarska grana nameće se turizam. Iza Istre, Kvarner sa 19% svih hrvatskih godišnjih noćenja drži drugo mjesto u državi.

Upravo spoj poljoprivrede i turizma može biti kotačić zamašnjak većeg razvoja ruralnih djelova Kvarnera.

2.5 Ruralni predio Kvarnera

Veliki dio područja Kvarnera može se definirati kao ruralni. Karakteriziraju ga manja središta, a naselja preko 10 000 stanovnika, osim regionalnog središta Rijeke, nema. Područje Rijeke možemo eliminirati iz našeg područja zanimanja, a cjelokupni ostali predio Kvarnera možemo smatrati pod ruralnim. Podjela je geografska i te gledajuću sa zapada prema istoku imamo Opatijsko primorje (Općine Moščenićka Draga, Lovran i Matulji i Grad Opatiju), Riječko zaleđe (Općine Klana i Viškovo i Grad Kastav), Grobnik (Općine Jelenje i Čavle), Riječki prigrad (Općina Kostrena i Gradovi Bakar i Kraljevica), Vinodolsko Primorje (Općina Vinodolska i Gradovi Crikvenica i Novi Vinodolski), i otoke Krk (Općine Omišalj, Malinska-Dubašnica, Punat, Baška, Dobrinj i Vrbnik i Grad Krk), Cres (Grad Cres), Lošinj (Grad Mali Lošinj) i Rab (Općina Lopar i Grad Rab).

Prednost ruralnog predjela Kvarnera je ta da je on heterogen, a poveznica je Grad Rijeka koji se nalazi u srcu regije. Tu su otoci sa svim svojim posebnostima, istočni dio regije, Vinodolsko primorje sa svojim zaleđem, Vinodolskom dolinom, Grobnik sa prostranim Grobničkim poljem, te Opatijsko primorje oslonjeno da padine Učke. Mogućnost investiranja u nepoljoprivredne djelatnosti je velika, pogotovo kada su u obzir uzme i već navedena geograska lokacija i klima regije.

Ruralno područje zapravo nema jasne zemljopisne podjele područja, no univerzalna obilježja ruralnog područja (prema Ashley i Maxwell, 2001.) su:

- Prostor gdje ljudske naseobine i infrastruktura zaposjedaju manji dio krajolika;.
- Prostor u kojemu prirodni okoliš obilježavaju livade, šume, planine ili pustinje
- Manja naselja (prosječno od 5-10.000 stanovnika);
- Prostori u kojima većina ljudi radi na obiteljskim domaćinstvima;
- Cijena zemljišta je relativno niža od urbanih područja
- Mjesta gdje gospodarske aktivnosti opterećuju povećani troškovi, prvenstveno uvjetovani udaljenošću od gradova i neadekvatnom infrastrukturom.

3 MOGUĆNOST ULAGANJA U NEPOLJOPRIVREDE DJELATNOSTI

Ruralni dio Kvarnera idealan je za razvoj ruralnog turizma u svim svojim oblicima. Izrazita heterogenost krajolika, dobra povezanost kopnom i morem, te male udaljenosti unutar regije, odlični su temelji za razvitak ruralnog turizma. Uz to, bogata tradicija koja se izražava u pregršt kulturnih manifestacija poput Margaretinog leta u Bakru ili Ružice Vinodola u Bribiru i Novom Vinodolskom, upotpunjena sa raznovrsnom autohtonom kuhinjom, pravi su adut za buđenje slabije razvijenih i slabije naseljenih ruralnih predjela regije. Naravno, sve ovo kao nadogradnja na postojeće stanje koje Kvarner smještava u vodeće turističke regije Hrvatske.

3.1 Ruralni turizam

Sam nastanak pojma možemo povezati sa rimskim vilama u kojima je rimsko plemstvo provodilo svoju dokolicu. Primjer istih može se naći na cijelom Jadranu, a na Kvarneru i dan danas nalazimo ostatke takvih zdanja, primjerice u Havišću kraj Jadranova. Na dalje, malo južnije pod okriljem Dubrovačke republike, bogata vlastela gradila je svoje ljetnikovce, neki od kojih danas služe kao elitni hoteli.

Sa uzorom u više stoljetnim, pa i tisuć ljetnim primjerima, možemo reći pionirskog ruralnog turizma dolazimo i do našeg vijeka. Ruralni, seljački ili agroturizam seljačko je gospodarstvo koje je registrirano kao obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, poljoprivredni obrt ili trgovačko društvo koje pruža usluge smještaja, prehrane, piće i zabave u starim obiteljskim zdanjima ili pak u drugim smještajnim objektiva poput kampova.

Podijeliti ih možemo na one koji samo pružaju usluge prehrane (konobe, restorani uređeni u tradicionalnom stilu koji nude tradicionalnu hranu), na one koji pružaju usluge smještaja (ruralne vile za odmor, kampovi), te one koji se bave pružanjem obaju usluga. Osnova ovakvog vida turizma je interakcija na relaciji domaćin-gost, gdje gost više nije puka statistička brojka već postaje dio gospodarstva i ako to želi, može se uključiti u aktivnosti na gospodarstvu. Gostu nije na raspolaganju samo soba i kupaonica, već cjelokupno gospodarstvo.

Osim smještanih kapaciteta jedan od ključnih čimbenika za razvoj ruralnog turizma su i razne aktivnosti. Vijeće Europe razvrstalo ih je u 7 skupina:

1.) TURE (pješačenje, jahanje, ture u kamp kućici, motorizirane ture, vožnja biciklom, trčanje na skijama)
2.) AKTIVNOSTI NA VODI (plivanje, ribolov, boravak na rijekama, kanu i rafting, windurfing, utrkivanje brzim čamcima, jedrenje
3.) AKTIVNOST U ZRAKU POMOĆU (malih zrakoplova, hang-glidera, jedrilica, balona na topli zrak)
4.) SPORTSKE AKTIVNOSTI (golf, tenis, spuštanje i penjanje po stijenama)
5.) AKTIVNOSTI OTKRIVANJA ZNAMENITOSTI (lokalna proizvodnja)
6.) KULTURNE AKTIVNOSTI (arheologija, područja pod restauracijom, tečajevi umjetničkog rada, umjetničke radionice, floklorne grupe, kulturne i gastronomske manifestacije)
7.) AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENOG KARAKTERA (fitness, zdravstvene pogodnosti)

Područje Kvarnera može se naći u svim ovim točkama. U zaleđu Novog Vinodolskog pregršt je označenih staza za vožnju bicikala, od klasičnih cestovni do zahtjevnijih off-road staza. Grad Crikvenica potiče kretanje i jedan je od organizatora Tjedna mobilnosti u mjesecu rujnu kojeg karakteriziraju razne manifestacije poput zajedničkog šetanja uz more. U mjestu Tribalj u Općini Vinodolskoj nalazi se jezero vrlo popularno kod ribolavaca slatkovodne ribe dok je sam Kvarner koljevka hrvatskog morskog ribarstva. Između mjesta Šilo na Krku i Crikvenice pliva se stogodišnji maraton, prvi tog tipa na cijelog obali Jadrana. Punat pruža mogućnost jedrenja, a ACI Marina u Puntu najstarija je na Jadranu. Osim marine, u Puntu se nalazi i skijanje na vodi pomoću sajli, popularni „wakeboard cable“. Volosko kraj Opatije jedno je od najpoznatijih jadranskih odredišta za windsurfere. Iznad Hreljina nalazi brdo Tić na kojem je uzletišna staza za hang-glidere i para-glidere, dok se na obroncima Kapele, kraj sela Grižane, kao i na Učki iznad Lovrana može slobodno penjat. Cijelo područje je poznato kao i tenis destinacija sa preko stotinu tenis terena.

Područje Kvarnera prepoznato je još u 19. stoljeću kao idealno za lječilišni turizam. Thalassotherapije u Opatiji i Crikvenici, Dječja bolnica za alergijske bolesti u Velom Lošinju ili Terme Selce u Selcu, tek neke su od zdravstvenih ustanova u ovom kraju. U

posljednjih desetak godina razvija se i dentalni turizam otvaranjem mnogih dentalnih ordinacija, pogotovo u pograničnom dijelu Kvarnera, u Matuljima i Kastvu.

Brojne kulturne aktivnosti, autohtona hrana, raznolike manifestacije poput Ribarskog tjedna u Crikvenici, sve to su odlične pretpostavke za razvoj ruralnog turizmana Kvarneru.

Ne treba zaboraviti niti na onu osnovnu, poljoprivrendu komponentu. Poljoprivredna zadruga Vrbnik, kao nositelj kvalitete u proizvodnji bijelog vina Žlahtina koje se dobiva od autohtone sorte grožđa istog imena, sa pratećim manjim obiteljskim vinarijama temelj je razvitka vrbničke općine. Na otoku Cresu djeluje Poljoprivredna zadruga Cres čije extra djevičansto maslinovo ulje je jedno od tek šest hrvatska proizvoda (ogulinsko zelje, istarski pršut, krčki pršut, neretvanska mandarina i baranjski kulen) koje ima zaštitu autohtonosti. Tu su i nadaleko poznat ovčari sa Cresa i Lošinja sa svojim prozivodima, kako od mlijeka, tako i od mesa.

Slika 3: Maslinik PZ Cres (http://www.pz-cres.hr/obiljezja-otoka-cresa/)

Predispozicije su tu, preostaje samo revitalizirati ruralne djelove Kvarnera i uključiti ih u turističku ponudu. Da se i taj aspekt olakša tu su i određene institucije.

4 ZNAČAJ INSTITUCIJA U RAZVOJU RURALNIH DJELOVA KVARNERA

4.1 Strukturni i investicijski fondovi Europske Unije

Ulaskom u Europsku Uniju Hrvatska je postala korisnik raznih fondova Europske Unije. U ugovornom razdoblju 2014.-2020. na raspolaganju je pet Europskih strukturnih i investicijski fondovi (ESI fondovi). To su:

1. **KOHEZIJSKI FOND** – cilja na države članici čiji je bruto nacionalni dohodak po stanovniku manji od 90% prosjeka Europske unije te financira projekte iz područja prometa i okoliša.
2. **EUROPSKI FOND ZA REGIONALNI RAZVOJ** – za cilj ima jačanje ekonomske i socijalne kohezije u Europskoj uniji te smanjenje razvojnih razlika između njenih regija.
3. **EUROPSKI SOCIJALNI FOND** – potiče zapošljavanje i mogućnosti zaposlenja u Europskoj uniji.

4. **EUROPSKI POLJOPRIVREDNI FOND ZA RURALNI RAZVOJ**
5. **EUROPSKI FOND ZA POMORSTVO I RIBARSTVO**

Slika 4: Europski strukturni i investicijski fondovi (http://www.strukturnifondovi.hr/eu-fondovi)

Iz Europskih strukturnih i investicijskih (ESI) fondova Hrvatskoj je u financijskom razdoblju 2012.-2020. na raspolganju ukupno 10,676 milijardi eura. 8,397 milijardi eura predviđeno je za ciljeve kohezijske politike, 2,026 milijarde eura za poljoprivredu i ruralni razvoj te 253 milijuna eura za razvoj ribarstva.

Fond koji pruža najviše prilika za razvoj ruralnog dijela Kvarnera je Europski Fond za Regionalni Razvoj. Prije svega je naglasak na MJERA-u 6 - Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja. Interesantne su dvije podmjere ove mjere, konkretno Podmjera 6.2 i Podmjera 6.4.

6.2. Potpora ulaganju u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti na OPG-u

Mjera je namjenjena poljoprivrednim gospodarstvima upisanim u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, te fizičkim osobama u svojstvu nositelja ili člana OPG-a koji pokreću novu nepoljoprivrednu djelatnost u ruralnim područjima. Cilj mjere je da se osobe zaposle u nepoljoprivrednim djelatnostima i uslugama i to u sljedećim sektorima:

- turizam u ruralnom području,
- tradicijski, umjetnički obrti, izrada suvenira,
- pružanje usluga u ruralnim područjima, poljoprivredi i šumarstvu,
- prerada, marketing i izravna prodaja lokalnih proizvoda

Iznos potpore je 50 000€, a intenzitet potpore do 100 % ukupnih prihvatljivih troškova.

6.4. Ulaganja u razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima

Mjera je namjenjena mikro i mali gospodarskim subjektima koje se bave nepoljoprivrednom djelatnošću, a osnovani su kao OPG-i, obrti, trgovačka društva ili zadruge. Cilj mjere je pružiti ekonomsku aktivnost koja će privuću ljude da žive na ruralnim područjima. Aktivnosti koje su odobrene su sljedeće:

- ulaganja u turizam na ruralnom području,
- prerada i trženje proizvoda,
- ulaganja u djelatnosti za izradu suvenira, tradicijske i umjetničke obrte,
- pružanje usluga u ruralnim područjima (veterinarske usluge, usluga opskrbe stanovništva ruralnih područja, usluga skrbi za starije i nemoćne osobe),

- ulaganja u radionice za popravak poljoprivrednih i šumarskih strojeva, ICT centre,
- ulaganja u postrojenja na obnovljive izvore energije
- ulaganja u dječje vrtiće, igraonice za djecu, sportsko-rekreativne centre,

Iznos potpore je 3500 – 200 000 EUR, a intenzitet potpore do 70 % ukupnih prihvatljivih troškova.

Kao potpora potencijalnim korisnicima mjera na području Republike Hrvatske osnovane u Lokalne Akcijske Grupe (LAG).

4.2 Lokalna Akcijska Grupa (LAG)

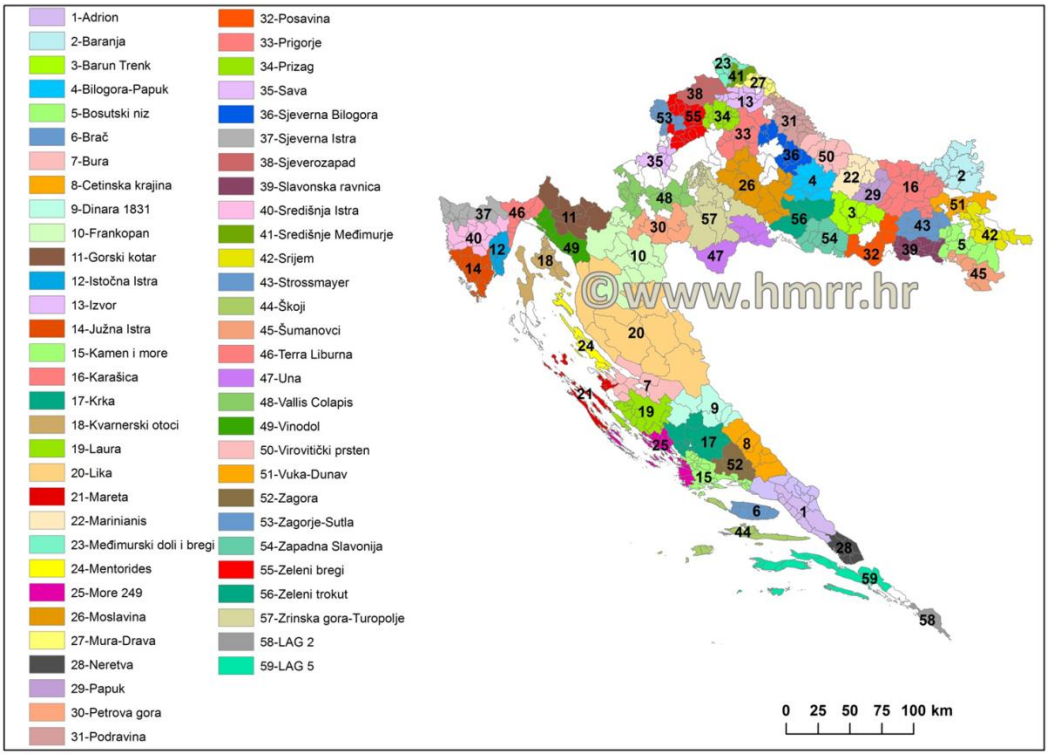
Lokalni razvoj sudjelujući je proces putem kojeg sudionici u svojim zajednicama rade zajedno (javni, gospodarski i civilni sektor), a cilj je stvaranje boljih uvjeta za ekonomski razvoj, stvaranje radnih mjesta, društveni napredak. Sudionici lokalnog razvoja su:

- javnog (gradovi, općine, županije),
- gospodarskog (poduzeća, obrti) ili
- civilnog sektora (udruge, fizičke osobe, OPG-i).

Lokalni razvoj odvija se preko LAG-ova (Local Action Group) koji su pak teritorijalno definirani. Jedan manji grad ili općina može biti član samo jednog LAG-a, nije potrebno poštovati granice, pa LAG može biti na području jedne ili više županija, ali teritorij LAG-a ne smije biti teritorijalno.

U Hrvatskoj je trenutno 59 LAG-ova. Gotovo sve jedinice lokalne samouprave sa područja Kvarnera su članice LAG-a, a na prostoru Kvarnera djeluju sljedeći LAG-ovi:

- Kvarnerski Otoci (Gradovi Krk, Cres, Mali Lošinj, Općine Dobrinj, Vrbnik, Omišalj, Baška, Malinska, Punat)
- Mentorides (Gradovi Pag, Novalja, Rab, Općine Kolan, Povljana i Lopar)
- Terra Liburna (Gradovi Opatija, Kastav, Općine Mošćenička Draga, Lovran, Matulji, Klana, Viškovo i Jelenje)
- Vinodol (Gradovi Novi Vinodolski, Crikvenica, Bakar, Kraljevica, Općine Vinodolska, Kostrena i Čavle)

Slika 5: Hrvatski LAG-ovi (http://www.hmrr.hr/hr/leader/hrvatski-lagovi/)

Za pobliže opisivanje principa rada odabrao sam primjer LAG-a Vinodol

4.2.1 LAG Vinodol

LAG Vinodol je zakonski osnovana udruga (prema zakonskoj regulativi Republike Hrvatske, LAG-ovi moraju biti registrirani kao udruge), upisana u Registar udruga Republike Hrvatske u listopadu 2012. godine, s ciljem poticanja ruralnog razvoja kroz povezivanje i sudjelovanje u LEADER projektima (Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale, odnosno *„veza među aktivnostima razvoja ruralnog gospodarstva"*), sa ciljem unapređenja kvalitete života u ruralnom području i održavanja broja stanovnika kroz održivi lokalni razvoj.

Teritorijalno obuhvaća područje sedam jedinica lokalne samouprave: Grad Novi Vinodolski, Grad Crikvenica, Općina Vinodolska, Grad Bakar, Grad Kraljevica, Općina Kostrena i Općina Čavle.

Lokalna razvojna strategija LAG-a VINODOL, temeljni je dokument strateškog planiranja na području na kojemu LAG djeluje, kojim su definirani ciljevi usmjereni ka ruralnom razvoju područja te jačanju i očuvanju njegovih potencijala.

LAG-ovi djeluju povezivanjem lokalnih dionika iz tri sektora – javnog, privatnog i civilnog. Učinkoviti su u poticanju lokalnog održivog razvoja iz sljedećih razloga:

- okupljaju i kombiniraju postojeće ljudske i financijske resurse iz javnog, privatnog i civilnog sektora te volontere

- udružuju lokalne dionike oko zajedničkih projekata i međusektorskih akcija, kako bi se postigla sinergija, zajedničko vlasništvo te kritična masa potrebna za poboljšanje ekonomske konkurentnosti područja

- jačaju dijalog i suradnju između različitih ruralnih dionika, koji često nemaju iskustvo zajedničkog rada, te se tako smanjuju potencijalni konflikti i moderiraju situacije u kojima se dogovaraju rješenja kroz konzultacije i razgovore

- kroz interakciju različitih partnera moderiraju proces prilagođavanja i promjene uzimajući u obzir brigu za okoliš, diversifikaciju ruralnog gospodarstva i kvalitetu življenja.

4.2.2 LEADER

LEADER (francuski izraz *"Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale"*) inicijativa je lokalne zajednice na ruralnom prostoru koja se provodi preko LAG-a.

Sedam načela LEADER-a:

1. Pristup „odozdo prema gore“ (bottom – up): LEADER iznad svega podržava i inzistira na inicijativi koja dolazi od lokalnih sudionika zajednice. To se postiže vodeći računa o ravnomjernoj i ravnopravnoj zastupljenosti lokalnih vlasti (općina, gradova), gospodarskog sektora (poduzeća, obrta) i civilnog društva (udruge, fizičke osobe, zastupljenost žena i mladih).

2. Pristup temeljen na osobitostima područja – subregionalna razina: LEADER upravo želi istaknuti posebnost nekog ruralnog područja i pružiti mogućnost financiranja projekata koji njeguju tradicijske vrijednosti a naročito očuvanje i održavanje okoliša. Brigom o očuvanju

okoliša, ruralni prostor održava se sa svojim prirodnim karakteristikama a postaje i sve privlačniji ne samo za lokalno stanovništvo nego i za stanovnike urbanih (gradskih) područja što je uz zapošljavanje jedan od ciljeva LEADER programa.

3. Stvaranje lokalne akcijske grupe – LAG-a u cilju jačanja upravljanja na lokalnoj razini, a u čije djelovanje su ravnopravno uključeni predstavnici sva tri sektora koji zajedno rade na implementaciji lokalne strategije razvoja.

4. Lokalni plan djelovanja putem izrada lokalne razvojne strategije: lokalni sudionici sami predlažu ciljeve i aktivnosti preko kojih odabiru projekte koji su u skladu s odabranim ciljevima.

5. Stvaranje lokalnih partnerstava i javno- privatnih partnerstava: LEADER potiče lokalne sudionike da djeluju u partnerskim odnosima dolazeći do zajedničkih ciljeva. Osim toga, potiče se, u zajedničkoj aktivnosti suradnja i partnerstvo dvaju ili više ruralnih područja.

6. Projekti inovativnog karaktera koji povezuju sektore – međusektorski projekti

7. Financiranje iz više izvora – najčešće jedan izvor nije dovoljan za djelovanje LAG-a pa je provedbu projekata nužno kombinirati iz više izvora financiranja.

LEADER u novom programskom razdoblju (2014-2020.) u EU dobiva još više na značenju pa tako i u Republici Hrvatskoj gdje mu se preko LAG-ova pruža jedna od vodećih uloga u provedbi mjera ruralnog razvoja. Rad LAG-ova biti će sufinanciran iz mjera ruralnog razvoja Republike Hrvatske. Osim toga, LAG će iz fonda za ruralni razvoj Republike Hrvatske dobiti određeni iznos sredstava za financiranje lokalnih projekata na polju ruralnog razvoja, koji su u skladu sa lokalnom razvojnom strategijom LAG-a. Za područje LAG-a VINODOL posebno je interesantna Mjera 6 Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020. koja pruža mogućnost razvoja poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja.

4.3 Ministarstvo Poljoprivrede, Ministarstvo Regionalnog razvoja i fondova Europske unije, Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Agronet

Navedene državne institucije krovne su institucije Republike Hrvatske kada je u pitanju poljoprivreda, ruralni razvoj, te plaćanja iz strukturnih fondova Europske unije.

Ministarstvo poljoprvrede krovna je institucija koja se bavi poljoprivredom, ribarstvo, ruralnim razvojem, veterinarstvom. Koordinira i usklađuje hrvatsku poljoprivrednu politiku i politiku ruralnog razvitka s odgovarajućim politikama EU i provodi Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju i projekte CARDS programa i ostalih oblika međunarodne pomoći i sporazuma u dijelu koji se odnosi na poljoprivredu, prehranu, ruralni razvitak i ribarstvo EU.

Ministarstvo Regionalnog razvoja i fondova Europske unije nositelj je politike regionalnog razvoja, a cilj je razvijati slabije razvijena područja u RH i smanjiti regionalne nejednakosti u Republici Hrvatskoj.

Agencija za plaćanje u poljoprivredi institucija je koja provodi mjere tržišne politike i programa ruralnog razvoja koje se financiranju iz EU fondova.

Agronet je elektronička aplikacija čija je svrha pomoć poljoprivrednim gospodarstvima i ostalim korisnicima u ostvarivanju prava na potpore u poljoprivredi. Pomoću aplikacije se može:

- Pregledavati podatake iz Upisnika poljoprivrednih gospodarstava,
- Elektronički popunjavati zahtjeve za izravnu potporu,
- Pregledavati propise vezane uz ostvarivanje prava na potporu
- Slati zahtjeve za uvozne i izvozne dozvole u elektroničkom obliku

5 PRIMJER METODE CASE STUDY – KUĆE KAMENE d.o.o.

Kuće kamene d.o.o. tvrtka je koja se bavi turizmom i poljoprivredom, a nalazi se u ruralnom dijelu Grada Crikvenice zvanom Gornji kraj u zaselku Gornja Draga udaljenom oko 4 kilometra od središta Crikvenice. Obiteljski je posao obitelji Stojčić, u vlasništvu Dragana Stojčića, a na gospodarstvu pomažu i supruga Vesna i sin Luka. Sin Luka student je na osječkom Poljoprivrednom fakultetu i u budućnosti planira preuzeti obiteljki posao i unaprijeđivati ga stečenim znanjima i vještinama. Obitelj ima i OPG čiji je nositelj Dragan Stojčić. Tvrtka je jedan od osnivača i stalni član LAG Vinodol.

Primarna aktivnost tvrtke je ruralni turizam. Na oko pola hektara zemljišta, na brdu koje gleda na Vinodolski kanal i kvarnerske otoke dvije su stogodišnje obiteljske kuće koje se renovirane na način da zadrže duh starih vremena, ali uz sve prednosti 21. stoljeća. Osim kuća obnovljena je i stara štala koja je također, kao i preostale dvije kuće, u funkciji turizma kao kuća za odmor. Svaka kuća ima svoj privatni prostor sa bazenom, sunčalištem i mjestom za roštilj. Posebnost velike kuće koja je dvojini objekt je da je u podrumu, tradicionalnoj konobi i ispod volti uređen mali etnomuzej, a kuće se ukrašene slikama Tonija Franovića, akademskog slikara porijeklom iz vinodolskog mjesta Grižane. specifičnost slika je da su slikane vinom, modrom galicom, blatom, a na staroj posteljini. Uređenje i oprema kuća izvedeno je pod paskom Konzervacijskog odjela u Rijeci.

Slika 6: Villa Vesna (vlastita fotografija)

Poljoprivredna proizvodnja bazira se na maslinarstvu, vinogradarstvu i uzgoju lavande. Posađeno je 60 sadnica maslina, pretežito domaće sorte Oblica, 300 sadnica loze domaće, krčko-vinodolske sorte Žlahtina, te 300 sadnica lavande. Poduzetnička vizija je da se u budućnosti, kada masline i loza dođu u rod, maslinovo i lavandino ulje, te vino prodaju vlastitim gostima.

Slika 7: Ognjišće – Villa Vesna (vlastita fotografija)

5.1 Tržište

Glavna privredna grana je turizam, a uzimajuću i obzir geografsku lokaciju, prometnu povezanost i tradiciju većina gostiju (65-70%) je sa njemačkog govornog područja. Austrija i južna Njemačka. Preostale goste čine gosti iz srednje Europe, ali i avionski gosti iz Velike Britanije i Skandinavije.

5.2 Promidžba i plasman na tržište

Promidžba ruralnih kuća za odmor vrši se preko interneta, oglašavanjem na vlastitoj Facebook stranici, kao i na stranicama Turističke Zajednice Crikvenice. Plasman na tržište

je preko vlastite stranice na internetu, vlastite Facebook stranice, te partnerskih turističkih agencija.

5.3 Financije i troškovi

Sve knjigovodstvene poslove obavlja knjigovođa, prošlu godinu tvrtka je završila sa dobiti. Mjesečni troškovi su varijabilni, a najviši su u ljetnim mjesecima kad su kuće iznajmjenje u svrhu turizma. Većina troškova otpada na komunalije.

5.4 Planovi za budućnost

Planovi za budućnost su vezani uz poljoprivrednu proizvodnju. Planira se investiranje u mini-uljaru za peradu maslina, ali i u podizanje novog maslinika na vlastitom posjedu nedaleko od kuća. Kroz te dvije investicije produžila bi se i turistička sezona kroz turistički program branja maslina sa gostima.

U planu je i povezivanje sa proizvođačima poljoprivrednih proizvoda na Kvarneru i u Gorskom Kotaru. Uz stvorenu bazu seoskih proizvođača i dobavljača u kućama bi se počela nuditi mogućnost doručka i večere, te bi se i na taj način pokušala produžiti turistička sezona i na zimske mjesece.

5.5 SWOT analiza

S – strenghts (SNAGA)	W – weaknesses (SLABOSTI)
- Uhodan posao - Iskustvo u turizmu i poljoprivredi - Blizina europskih središta - Prometna povezanost kopnom i zrakom	- Sezonska destinacija koja otežava cjelogodišnji turizam - Povećani obujam posla će tražiti dodatnu radnu snagu koja košta
O – opportunities (PRILIKE)	**T – threats (PRIJETNJE)**
- Korištenje EU fondova u daljnjem razvoju - Širenje tržišta na druga, nedovoljno valorizirana tržišta - Povećanje nasada i prerada na gospodarstvu	- Slični projekti u ostatku Hrvatske i Europe

SWOT analiza (na osnovu case study metode izradio pristupnik)

6 ZAKLJUČAK

Ruralno područje Kvarnera ima veliki potencijal kako u nepoljoprivrednim, tako i u poljoprivrednim djelatnostima. Umjerena klima, postojeća, no zanemarena poljoprivredna proizvodnja, dobra geografska lokacija i povezanost sa unutrašnjosti Hrvatske i centralnom Europi predstavljaju veliki potencijal regije..

Ruralni turizam može biti kotačić zamašnjak u revitalizaciji praznih sela i zaselaka Kvarnera, a kroz strukuture i investicijske fondove Europske unije, uz asistenciju LAG-ova i financiranje može biti olakšano.

Turizam kao tradicionalna djelatnost ovog kraja može potaknuti i povratak poljoprivredi kroz obnovu starih maslinika, te podizanje novih nasada, kako maslina, tako i ostalog tradiocionalnog raslinja poput smokve, trešnje, loze.

Obnova starih, godinama zapuštenih gospodarstava način je za zapošljavanje mlađih u regiji, a zbog gore navedenih povoljnih čimbenika, uz pružanje dodatnih usluga na seoskim domaćinstvima, proširuje turističku sezonu i na hladnije mjesece u godini.

Uzore ne treba tražiti daleko. Već prvi susjedi, istrijani, su u proteklih dvadesetak godina napravili nešto slično.

7 POPIS LITERATURE

Jedinica sa interneta

1. Službene stranice Turističke zajednice Kvarnera 20.9.2015.

http://www.kvarner.hr/turizam

2. Službene stranice Primorsko-goranske županije 20.9.2015.

http://www.pgz.hr/

3. Hrvatska gospodarska komora – profil PGŽ 20.9.2015.

http://www.hgk.hr/gospodarski-profil-zupanije-8

4. Poljoprivredna zadruge Cres 21.9.2015.

http://www.pz-cres.hr/obiljezja-otoka-cresa/

5. Primorsko-goranska županija – stranica wikipedia – 21.9.2015.

https://hr.wikipedia.org/wiki/Primorsko-goranska_%C5%BEupanija

6. Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju – 21.9.2015.

http://www.apprrr.hr/

7. Ministarstvo poljoprivrede Republike Hrvatske – 21.9.2015.

http://www.mps.hr/

8. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije – 21.9.2015.

https://razvoj.gov.hr/

9. Europski strukturni i investicijski fondovi 21.9.2015.

http://www.strukturnifondovi.hr/eu-fondovi

10. Hrvatska mreža za ruralni razvoj – 21.9.2015.

http://www.hmrr.hr/hr/leader/sto-je-lag/

11. LAG Vinodol – 21.9.2015

http://lag-vinodol.hr/wp/

12. IstraMet – 21.9.2015.

www.istramet.com

13. Agronet – 22.9.2015.

https://agronet.apprrr.hr/

14. Pbiro – poslovno savjetovanje

http://www.pbiro.hr/index.html

15. Villas Crikvenica – 23.9.2015.

http://www.villas-crikvenica.com/

8 SAŽETAK

U radu je prikazana mogućnost ulaganja u nepoljoprivredni sektor na ruralnom području Kvarnera. Neke od prednosti ruralnog dijela Kvarnera su geografska lokacija, umjerena klima i dobra prometna povezanost, dok je nedostatak ipak slabija poljoprivredna proizvodnja. Velika prilika je mogućnost korištenja Mjera iz strukturnih fondova Europske unije, te osnivanje LAG-ova kao subjekta koji u velike može pomoći prvi organizaciji privatnih i poslovnih subjekta, te povezivanje unutar šireg, geografski povezanog prostora. Ruralni turizam ima priliku postati predvodnik revitalizacije poluispražnjenih sela ruralnog dijela Kvarnera, te kotačić zamanjšak u obnovi poljoprivredne proizvodnje. Primjer uspješne obnove stare kuće i podizanja maslinika i vinograda prezentiran je u primjeru obiteljske tvrtke Kuće kamene d.o.o. iz Crikvenice koja je konkurentna na tržištu, a predstavlja novi vid turističke ponude u tom kraju. Povrh turističkog aspekta dolazi do obnove poljoprivredne proizvodnje, ali i očuvanja tradicijske baštine.

Ključne riječi: Kvarner, strukturni i investicijski fondovi, ruralni turizam

9 SUMMARY

The research shows the possibilities of investing in the non-argicultural sector of the rural parts of the Kvarner region. Some of the advantages of Kvarner are it's very good geografical location, modest climate and favourable transportation links, while the main disadvantage is poor agricultural production. The EU structural funds present a big opportunity for the investors and so does the founding of Local Area Groups in the region. The LAGs present a means of connetion between the private and the public sector. Rural tourism has an opportunity to become the leader in revitalisation of almost abandoned villages and halmets in the rural parts of Kvarner with the possiblity of restoring agricultural production. An example of a successful renovation of an old farm house and raising of a vineyard and an olive grove is shown in the Case study of a small family run firm form Crikvenica.

Key words: Kvarner, structural and investment funds, rural tourism

10 POPIS SLIKA

Slika 1: Satelitska snimka Kvarnera

Slika 2: Primorsko-goranska županija

Slika 3: Maslinik PZ Cres

Slika 4: Europski strukturni i investicijski fondovi

Slika 5: Hrvatski LAG-ovi

Slika 6: Villa Vesna

Slika 7: Ognjišće – Villa Vesna

11 POPIS TABLICA

Tablica 1: SWOT analiza

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku

Poljoprivredni fakultet u Osijeku

Završni rad

MOGUĆNOST ULAGANJA U NEPOLJOPRIVREDNE DJELATNOSTI NA OBITELJSKIM

GOSPODARSTVIMA RURALNOG PODRUČJA KVARNERA

Luka Stojčić

U radu je prikazana mogućnost ulaganja u nepoljoprivredni sektor na ruralnom području Kvarnera. Neke od prednosti ruralnog dijela Kvarnera su geografska lokacija, umjerena klima i dobra prometna povezanost, dok je nedostatak ipak slabija poljoprivredna proizvodnja. Velika prilika je mogućnost korištenja Mjera iz strukturnih fondova Europske unije, te osnivanje LAG-ova kao subjekta koji u velike može pomoći prvi organizaciji privatnih i poslovnih subjekta, te povezivanje unutar šireg, geografski povezanog prostora. Ruralni turizam ima priliku postati predvodnik revitalizacije poluispražnjenih sela ruralnog dijela Kvarnera, te kotačić zamanjšak u obnovi poljoprivredne proizvodnje. Primjer uspješne obnove stare kuće i podizanja maslinika i vinograda dat je u primjeru obiteljske tvrtke Kuće kamene d.o.o. iz Crikvenice koja je konkurentna na tržištu, a predstavlja novi vid turističke ponude u tom kraju. Povrh turističkog aspekta dolazi do obnove poljoprivredne proizvodnje, ali i očuvanja tradicijske baštine.

Ključne riječi: Kvarner, strukturni i investicijski fondovi, ruralni turizam

THE POSSIBILITIES OF NON-AGRICULTURAL INVESTMENT ON FARMS IN RURAL PARTS OF KVARNER REGION

The research shows the possibilities of investing in non-argicultural sector in the rural parts od Kvarner region. Some of the advantages of Kvarner are it's very good geografical location, modest climate and favourable transportation links, while the main disadvantage is poor agricultural production. The EU structural funds present a big opportunity for the investors and so does the founding of Local Area Groups in the region. The LAGs present a means of connetion between the private and the public sector. Rural tourism has an opportunity to become the leader in revitalisation of almost abandoned villages and halmets in the rural parts of Kvarner with a possiblity of restoring agricultural production. An example of a successful renovation of an old farm house and raising of a vineyard and an olive grove is show in the Case study of a small family run firm form Crikvenica.

Key words: Kvarner, structural and investment funds, rural tourism

Datum obrane: